

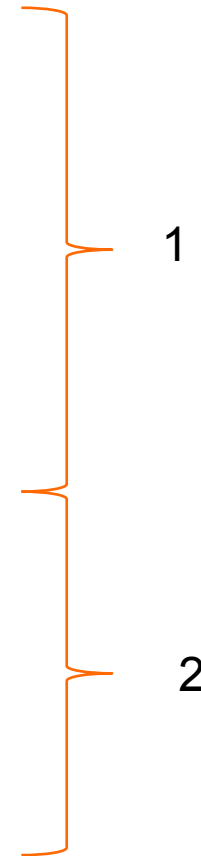
ÚVOD DO STUDIA

Literatura

0. STRUKTURA PŘEDNÁŠKY

1. Literatura v Bc. studiu na KNJ PdF MU
2. Co je literatura?
3. Čím se zabývá literární věda?
4. Literární žánry
5. Analýza vyprávěcího textu
6. Analýza dramatického textu
7. Analýza lyrického textu
8. Text a kontexty
9. Literární teorie a metody

1. LITERATURA V Bc. STUDIU

- Přednášky a semináře
- Styl práce a zakončení
- Strategie volby kurzů

2. CO JE LITERATURA?

- Fikcionalita (Fiktionalität)
 - autoreference (Autoreferenz, vermittelte Referenz)
 - konečnost (Abgeschlossenheit) X otevřenost (Offenheit, Polysemie)
 - „estetická funkce“ (Jan Mukařovský)

2. CO JE LITERATURA?

- estetika (Ästhetik)
- kvalitativní definice? (qualitativer Literaturbegriff?)
(Kunsthliteratur X Trivialliteratur)

2. CO JE LITERATURA?

- kánon (der Kanon)
 - tvorba kánonu (Kanonbildung)
- literární provoz (der Literaturbetrieb)
 - nakladatelství (Verlage)
 - literární ceny (Literaturpreise)
 - literární kritika (Literaturkritik)

3. ČÍM SE ZABÝVÁ LITERÁRNÍ VĚDA?

- literární věda (Literaturwissenschaft)
 - literární teorie (Literaturtheorie)
 - literární historie (Literaturgeschichte)
 - analýza/interpretace literárního textu (Analyse/Interpretation des literarischen Textes)
 - edice (Edition, Editionswissenschaft)

4. LITERÁRNÍ ŽÁNRY (GATTUNGEN)

- literární trias (das Trias-Modell)
 - epika (Epik)
 - lyrika (Lyrik)
 - drama (Drama)
- ev. balada, esej atd.
- podoba žánrů je kulturně podmíněná a vytvářená, nikoli normativní

4. LITERÁRNÍ ŽÁNRY

- Epika (narativní text)
 - vypravěč
- Drama
 - přímá řeč (nezprostředkovaná)
- Lyrika
 - vázaná řeč
 - obrazné vyjádření (metaforika)

4. DELŠÍ EPICKÉ ŽÁNRY

- epos (Epos, pl. Epen)
 - hrdinský epos (Heldenepos)
 - höfisches Epos (dvorský epos)
- román (Roman)
 - pikareskní román (Schelmen- bzw. Picaroroman)
 - vývojový román (Bildungsroman)
- novela (Novelle)
 - „unerhörte Begebenheit“, Dingsymbol, Rahmenerzählung und Binnenerzählung

4. KRATŠÍ EPICKÉ ŽÁNRY

- mýtus (Mythos)
- sága (Sage)
- podobenství (Parabel)
- legenda (Legende)
- bajka (Fabel)
- pohádka (Märchen)
- povídka (Erzählung)
- short story (Kurzgeschichte)

4. DRAMATICKÉ ŽÁNRY

podle Aristotela (do 18. století)

- tragédie (Tragödie, Trauerspiel)
 - stavovská klauzule (Ständeklausel)
 - jednota času, místa a děje (Einheit des Ortes, der Zeit, der Handlung)
 - pět dějství (fünf Akte)
 - katarze (Katharsis)
- komedie (Komödie, Lustspiel)

4. DRAMATICKÉ ŽÁNRY

v opozici k Aristotelovi

- měšťanská tragédie (bürgerliches Trauerspiel)
 - 18. století: Lessing, Schiller
 - proti stavovské klauzuli
- epické divadlo (episches Theater)
 - 20. století: Brecht, Frisch, Dürrenmatt usf.
 - nahrazuje identifikaci (kritickou) reflexí
 - zcizovací efekty (Verfremdungseffekte, V-Effekte)

4. DRAMATICKÉ ŽÁNRY

- absurdní divadlo (absurdes Theater)
- dokumentární divadlo (dokumentarisches Theater)
- experimentální divadlo (experimentelles Theater)
-

4. NĚKTERÉ LYRICKÉ ŽÁNRY

- Ode, Hymne, Elegie
- Ballade, Lied
- Sonett
- Konkrete Poesie

5. CO LZE ZKOUMAT UVNITŘ LITERÁRNÍHO TEXTU?

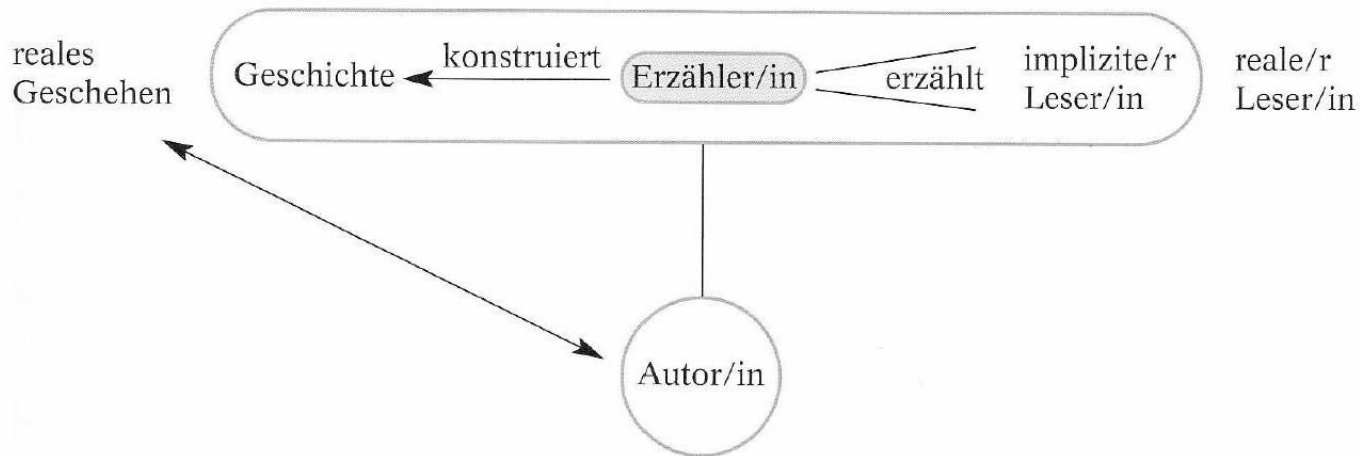
- tematika (Thema, Thematik)
- stavba, struktura (Aufbau, Struktur, Gliederung)
- jazyk (Sprache)
- symboly, obrazy (Symbole, Bilder)
- motivy (Motive)
- event. způsob uchopení látky (Stoff)

5. CO LZE NADTO ZKOUMAT UVNITŘ EPICKÉHO/NARATIVNÍHO TEXTU?

- vyprávěcí situace (Erzählsituationen, Erzählperspektiven, Fokalisierungen)
- čas (Erzählzeit, erzählte Zeit)
- postavy (Figuren)
- místa, prostory (Orte, Räume, Topoi, sg.: Topos)
- ...

5. VYPRÁVĚNÍ (ERZÄHLEN) / NARATOLOGIE (NARRATOLOGIE)

1.2 Ein Modell literarischen Erzählens

5. VYPRÁVĚNÍ: ERZÄHLFORM

- Er-Erzählung
- Ich-Erzählung
 - erlebendes Ich
 - erzählendes Ich
- Du-Erzählung

5. VYPRÁVĚNÍ: ERZÄHLVERHALTEN

- auktoriales EV
- personales EV
- neutrales EV

5. VYPRÁVĚNÍ: ERZÄHLERSTANDORT

- Distanz

- des Erzählers zu den erzählten Vorgängen / Personen

- Nähe

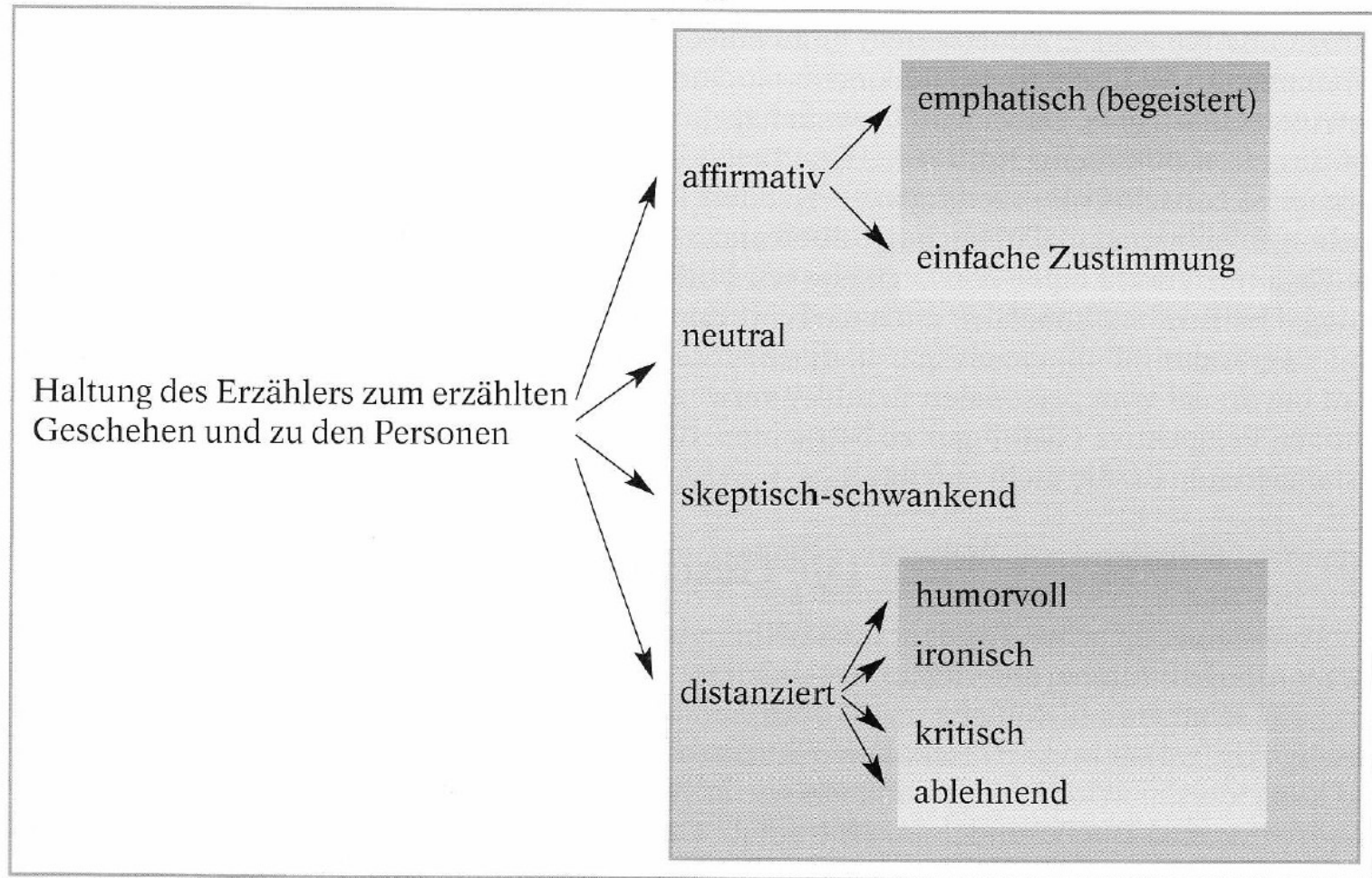
- olympische Position
 - Allwissenheit (olymp. Position plus Innensicht)
 - begrenzter Blick

5. VYPRÁVĚNÍ: SICHTWEISE

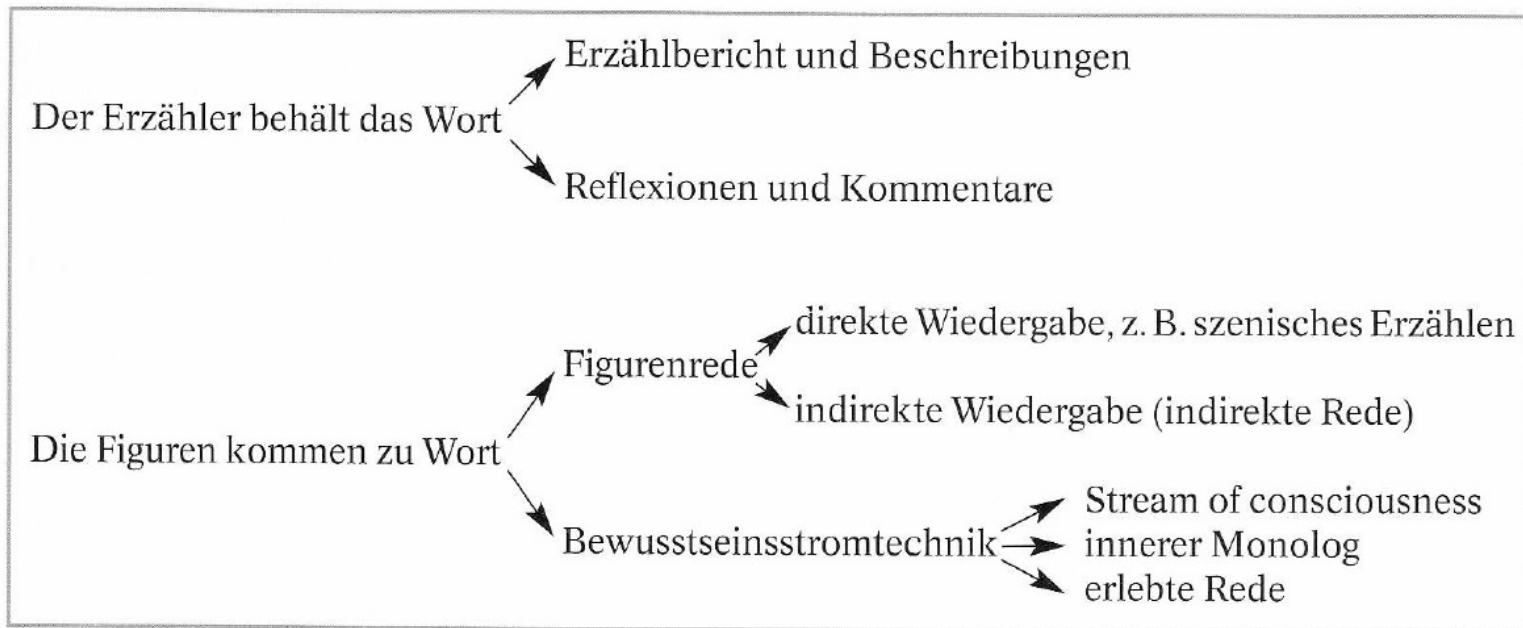
- Außensicht

- Innensicht

5. VYPRÁVĚNÍ: ERZÄHLHALTUNG

5. VYPRÁVĚNÍ: DARBIETUNGSFORMEN

5. VYPRÁVĚNÍ: DĚJ (HANDLUNG)

- Handlungsstrang
- Haupt- und Nebenhandlungen
- lineare Erzählung

- Episoden
- Geschehen („Material“)
- Geschichte - Fabel
 - story X plot (eng.)
 - sujet X fabula (russ., tsch.)
 - histoire X discourse (frz.)

5. VYPRÁVĚNÍ: ČAS (ZEIT, ZEITGESTALTUNG)

- Erzählzeit X erzählte Zeit
- Raffung X Dehnung
 - zeittraffendes Erzählen
 - zeitdehnendes E.
 - zeitdeckendes E.
- Rückblende X Vorausdeutung
- analytische Erzählung

5. VYPRÁVĚNÍ: POSTAVY (FIGUREN, GESTALTEN, CHARAKTERE)

- hlavní X vedlejší (Haupt- X Nebenfiguren)
- flacher X runder Charakter

5. MOTIVY (MOTIVE) A LÁTKA (STOFF)

○ Motiv

- Doppelgänger, Tyrannenmord, Dreiecksgeschichte ...
- Stadt, Unterweltbesuch ...
- Teufelsbund, Gottesurteil ...
- Elisabeth Frenzel: *Motive der Weltliteratur*.

○ Stoff

- může obsahovat více motivů
- Prometheus, Ödipus ...
- Faust, King Lear, Casanova, Don Quijote ...
- Elisabeth Frenzel: *Stoffe der Weltliteratur*.

5. ČTENÁŘ

- impliziter Leser X realer Leser
- Rezeptionsästhetik (H. R. Jauß, W. Iser)
- Leerstellen
- horizont očekávání (Erwartungshorizont)

ZDROJE

- Povinné (k testu):
 - Cornejo, Renata, a Charvát, Filip: *Einführung in das Studium der Literatur. Ein Lehr- und Arbeitsbuch für den Unterricht.*
 - str. 7-26
 - Schurf, Bernd (Hg.): *Texte, Themen und Strukturen. Deutsch für die Oberstufe.*
 - str. 143-147
 - Schurf, Bernd: *Literarische Texte und Medien. Von der Analyse zur Interpretation.*
 - str. 18-19

- Alle Texte als PDFs im IS – Studijní materiály erreichbar.

DALŠÍ ZDROJE:

- Lexika:
 - Wilpert, Gero von: *Sachwörterbuch der Literatur*.
 - Gfrereis, Heike: *Grundbegriffe der Literaturwissenschaft*.
- Úvody do studia literatury
 - Vogt, Jochen: *Einladung zur Literaturwissenschaft*.
 - Martinez, Matias a Michael Scheffel: *Einführung in die Erzähltheorie*